

31.05.2019

Pormestari

---

117 §**Lausunto luonnoksesta liikennealan pelikirjaksi**

HEL 2019-005565 T 00 01 06

Päätös

Pormestari antoi liikenne- ja viestintäministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta liikennealan pelikirjaksi:

Liikennealan pelikirja

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä julkisen ja yksityisen sektorin tiivistä, verkostomaista ja toisiaan tukevaa yhteistyötä. Helsingin kaupunki osallistuu Liikennealan kansalliseen kasvuohjelmaan ja pitää liikennealan pelikirjan laatimista hyvänä keinona yhteistyön edistämiseksi.

Helsingin älyliikenteen kehittämisohjelman 2030 luonnoksen mukaan ”Elinvoimainen Helsinki toteuttaa yhdessä ekosysteemin kanssa maailman toimivimman, tehokkaimman ja turvallisimman hiilineutraalin liikennejärjestelmän kustannustehokkaasti. Helsingissä älykkäillä järjestelmillä vastataan liikkujien ja logistiikan erilaisiin tarpeisiin ja tuetaan näiden kestäviä valintoja. Jokainen tuntee olonsa turvalliseksi liikenteessä.”

1.1. Liikenne kasvun toimialana

Liikennealan teknologinen ja muu kehitys on voimakasta ja selviytymisen alan monista haasteista edellyttää monipuolista yhteistyötä. Liikennealan pelikirja on tärkeä strateginen asiakirja, joka ohjaa julkisen ja yksityisen sektorin toimia liikennealan kehittämisessä.

1.2. Julkinen sektori markkinaa muovaamassa

Pelikirjassa todetaan, että julkinen sektori on keskeisessä roolissa liikennealan muutoksen aikaansaamisessa. Pelikirjassa todetaan myös, että julkinen sektori toimii politiikan suunnannäyttäjänä ja mahdollistajana, kun taas yksityisen sektorin rooli on toimia innovaattorina ja toteuttajana. Julkinen sektori toimii myös tärkeänä innovaattorina, joka kehittää jatkuvasti uusia palveluja toimintaansa.

Helsinki toimii liikkumisen markkinoilla alustana ja houkuttelevana toimintakenttänä. Kaupungille on olennaista huolehtia tiiviin, autoriippumattoman kaupunkirakenteen kasvusta. Helsingin kaupunkikaavan eräänä tavoitteena on, että kestävästä liikkumismuodoista eli kävelystä, pyöräilystä ja joukkoliikenteestä tulee aidosti kilpailukykyisiä vaihtoehtoja henkilöautolle. Kaavan joukkoliikenneneratkaisu perustuu verkosto-

31.05.2019

Pormestari

---

maiseen rakenteeseen, jossa uusilla säteittäisillä ja poikittaisilla pikaraitolinjoilla on merkittävä rooli. Tavoitteena on varmistaa hyvä joukkoliikenteen palvelutaso koko Helsingin alueella. Kaupunkirakenteen tulee olla sellainen, että arjen palvelut saadaan läheltä. Siinä tiiviillä kaupunkirakenteella ja kestäväillä liikkumismuodoilla on tärkeä rooli.

Liikkumisen palveluverkko monikeskustaisessa kaupunkirakenteessa perustuu kattavaan joukkoliikenteen runkolinjastoon. Joukkoliikenteen runkolinjasto tarjoaa sujuvat ja selkeät liikkumismahdollisuudet koko kaupungissa. Se on kaupunkikeskustojen välillä yhtä kilpailukykyinen kulkutapa kuin henkilöauto.

Kun joukkoliikenteen perusinfrastruktuurin toimintaedellytykset varmistetaan, yksityiset palveluntuottajat voivat toteuttaa infrastruktuurin päälle markkinaehtoisesti toimivia palvelujaan. Tämä kuitenkin edellyttää liikkumisen markkinoilla joukkoliikenteen osalta julkisen sektorin erityis-asemaa: julkisella sektorilla on edelleen oltava vahva rooli vahvistaa runkojoukkoliikenteen kilpailukykyä (erityisesti raiteilla) ja joukkoliikenteellä on oltava rooli runkoyhteyksien järjestämisessä. Kaiken liikkumisen vapauttaminen markkinaehtoiseksi kasvavalla kaupunkiseudulla ei siten ole tavoiteltavaa.

Kun Helsinki mahdollistaa liikennealan markkinat, kaupunki huolehtii palveluntuottajien kanssa tiedosta ja sen saannista. Tiedonvaihdon varmistamisessa Helsingillä on aktiivinen rooli sopimusneuvotteluissa ja yhteistyön kehittämisessä markkinoiden kanssa.

Tavoitetilanteessa kaupunki toteuttaa itse sellaiset liikenteen strategiset palvelut ja tehtävät, joita ei ole mahdollista tehdä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä. Yksityisen sektorin aktivointi edellyttää Helsingiltä uusia toimintatapoja, joita ovat muun muassa

1. Kilpailut ja palkinnot: Helsinki käynnistää kilpailuja jonkin teeman ympärillä ja aktivoi ulkoisia resursseja mukaan ideoimaan ratkaisuja.
2. Innovatiiviset julkiset hankinnat: Kuvaamalla hankinnan kohde tavoiteltavan vaikutuksen kautta, Helsinki luo tilaa innovaatioille ja aktivoi kehittämään uusia ratkaisuja.
3. Oikeus haastaa: Oikeus haastaa luo mahdollisuuden eri toimijoille analysoida ja osoittaa Helsingin toimintatapojen puutteet ja tarjota tilalle toimivampi palvelu tai toimintatapa.
4. Julkisen tiedon avaaminen: Avoimet julkiset tietovarannot luovat kehittäjäyhteisöille kannusteen sellaisten uusien palveluiden kehittämiseen, joiden käyttö palvelee myös Helsingin omia tavoitteita.

31.05.2019

Pormestari

---

5. Suunnittelun avoimuus: Helsingin pidemmän aikavälin toiminta- ja palvelusuunnitelmien avoimuus luovat näkymää tuleviin tarpeisiin ja kannusteen investoida ja varautua niihin.

Automaatio ja uusien käyttövoimien yleistyminen Helsingissä ovat osa käynnissä olevaa liikenteen ja liikkumisen murrosta. Uudet palvelut ja teknologiat lisäävät kulkutapavaihtoehtoja ja vähentävät tarvetta autoilulle ja auton omistamiselle. Automaatio ja uudet käyttövoimat tukevat liikenteen resurssien nykyistä tehokkaampaa käyttöä. Esim. ajoneuvojen ja pysäköintipaikkojen tarve voi vähentyä murto-osaan nykyisestä. Uudet käyttövoimat vähentävät ajoneuvojen päästöjä, ja automaattiautot osana matkaketjuja kasvattavat ajoneuvojen käyttöastetta. Liikennejärjestelmän tasa-arvoisuus lisääntyy, sillä autottomien ihmisten liikkumisvaihtoehdot lisääntyvät. Lisäksi automaatio lisää liikennejärjestelmän turvallisuutta.

Toisaalta automaatio ja uusien käyttövoimien yleistyminen voivat myös johtaa autoilun kulkutapaosuuden kasvuun kävelyyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen verrattuna. Tällainen mahdollinen kehityssuuntaus ei vastaa Helsingin kaupungin tavoitteita toimivan liikennejärjestelmän ja kestävän kaupunkiympäristön aikaansaamiseksi.

2 Liikennetoimialan yhteiset teesit käyttäjälähtöisen ja kestävän markkinan edistämiseksi

1 Ei huomautettavaa

2 Ei huomautettavaa

3 Kohdan ensimmäisen ranskalaisen viivan osalta voidaan todeta, että myös julkinen sektori on osa ekosysteemiä. Näin ollen lause vaikuttaa ristiriitaiselta pelikirjan niiden kohtien kanssa, joissa vaaditaan, ettei julkinen sektori kilpaile yksityisen sektorin kanssa liikennepalveluissa. Esim. raideliikenne kilpailee yksityisautoilun kanssa ja on osa samaa liikkumisen ekosysteemiä.

4 Kohdan ensimmäisen ranskalaisen viivan osalta voidaan todeta, että on monia tilanteita, joissa tavoite 'Julkisen sektorin ei tule tuottaa itse palveluita, joissa on jo markkinaehtoisia toimijoita' ei välttämättä käytännössä ole mahdollinen. Tällaisia ovat mm. muuttuva markkina, jossa ei pystytä määrittelemään kilpailutuksen kriteerejä, liian pieni markkina, jotta se houkuttelisi kysyntää, taikka halu muuttaa koko markkinan kehitystä tuomalla esim. uusi raideliikenneyhteys alueelle. Julkisen sektorin ei tule vääristää markkinaa, mutta sillä on rooli palvelujen tuottajana toimivan ekosysteemin mahdollistamiseksi.

5 Ei huomautettavaa

31.05.2019

Pormestari

---

6 Ei huomautettavaa

7 Kokeilukulttuurin edistäminen on hyvä asia. Teknisistä kokeiluista markkinakokeilujen suuntaan tulee kuitenkin mennä vasta siinä vaiheessa kun teknologiat ovat tarpeeksi kehittyneitä markkinoille.

Helsingissä on käynnissä Jätkäsaari Smart Mobility -hanke, jossa luodaan älykkäiden liikkumisratkaisujen urbaani kokeilualue. Liikennealan pk-yritykset saavat apuja liiketoimintansa kehittämiseen ja pääsevät pilotoimaan ratkaisujaan kiinnostavassa ympäristössä. Tavoitteena on, että Jätkäsaaresta tulee Suomessa ainutlaatuinen uuden liikkumisen polttopiste, jossa eri toimijat pääsevät kokeilemaan ratkaisujaan aidoilla liikennepalvelumarkkinoilla ja liikenneympäristössä, joka tarjoaa liikenteellisiä haasteita. Jätkäsaareen toteutetaan kaupunginosaa, jossa asuu ja työskentelee jatkossa yli 20 000 ihmistä. Alueella on lisäksi matkustajasatama, joka kuuluu maailman suurimpiin.

Kohdan ensimmäisen ranskalaisen viivan osalta voidaan todeta, että pienet ja ketterät, mutta oikein fokusoidut kokeilut pystyvät usein tuomaan nopeasti riittävää tietoa kehityksen pohjaksi, esim. nostamalla esiin välttämättömiä data- ja infrastruktuuritarpeita. Kokeilujen fokusointi, nopeus ja tehokkuus olisikin hyvä myös nostaa esille.

8 Ei huomautettavaa

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi**Liitteet**

- 1 Lausuntopyyntö 6.5.2019
- 2 Luonnos liikennealan pelikirjaksi
- 3 Kaupunkiympäristön toimialan lausunto 16.5.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Liikenne- ja viestintäministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi**Käyntiosoite**
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>**Puhelin**
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783**Y-tunnus**
0201256-6**Tilinro**
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

31.05.2019

Pormestari

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää 6.5.2019 lausuntoja luonnoksesta liikennealan pelikirjaksi. Lausuntoa pyydetään 31.5.2019 mennessä.

Liikennealan pelikirja on yksi Liikennealan kansallisen kasvuohjelman 2018-2022 toimenpiteistä. Kasvuohjelman lähtökohtana on, että tutkimusala, julkinen ja yksityinen sektori edistävät yhdessä toimialan yritysvoimien kehitystä, kasvua ja kansainvälistymistä. Ohjelman painopiste on yrityslähtöisten ekosysteemien ja asiakastarpeista lähtevien palvelujen kehittämisessä. Ohjelma konkretisoi liikenteen digitalisaation mahdollisuudet ja auttaa alaa ottamaan oman osuutensa kasvavista kansainvälisistä markkinoista.

Julkisen ja yksityisen sektorin tiivis, verkostomainen ja toisiaan tukeva yhteistyö on edellytys liikennealan kehitykselle. Liikenteen ja liikkumisen käynnissä oleva systeeminen murros, uusien palveluiden tulo markkinoille, kuluttajakäyttäytymisen nopea muutos sekä liikennesektorille asetetut päästövähennystavoitteet ja infran rahoitustarpeet ovat johtaneet tarpeeseen tarkastella uudelleen sektorin eri toimijoiden rooleja.

Liikennealan pelikirjan tarkoituksena on selkiyttää ja kirkastaa liikennealan toimijoiden rooleja ja toimintatapoja liikenteen markkinoilla. Pelikirja auttaa tunnistamaan ne toimet, joilla edistetään liikennealan yritysvoimien kasvua sekä julkisen sektorin keskeisten tavoitteiden tehokkaampaa saavuttamista.

Pelikirja sisältää kuvauksen liikennealasta kasvun toimialana sekä kuvaukset julkisen sektorin eri rooleista liikenteen markkinoilla. Keskeisin sisältö on liikennetoimialan yhteiset teesit käyttäjälähtöisen ja kestävä markkinan edistämiseksi. Liikennetoimialan yhteisillä teeseillä kuvataan toimijoiden tahtotila liikennealan kehittämiseksi kohti vientivoimien toimialaa, sekä eri sektoreiden rooleja liikenteen markkinoilla.

Asiasta on pyydetty kaupunkiympäristön toimialan lausunto. Asia on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian elinkeino-osaston sekä talous- ja suunnitteluosaston kanssa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 6.5.2019
- 2 Luonnos liikennealan pelikirjaksi

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

31.05.2019

Pormestari

---

3 Kaupunkiympäristön toimialan lausunto 16.5.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Liikenne- ja viestintäministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

31.05.2019

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 117 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

31.05.2019

Pormestari

Jan Vapaavuori
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 03.06.2019.